

Atea zabaltzeko ordua

Hainbat diskurtso eta legeren jomuga etorkinak bihurtu diren garaiotan, Europar Batasunean dugun migrazio politika aztertu dugu, 13 urtean 23.000 hildako baino gehiago eragin dituen politika bidegabea. Etortzea lortu dutenek modu sotilagoan jasaten dituzten trabak eta bizi dituzten pozak ere kontatu dizkigu Raquel Salles de Campos brasildarrak.

| MIKEL GARCIA IDIAKEZ |

MARTXO BUKAERAN argitaratu berri dute Europara iritsi nahian hil diren lagunen orain arteko datu-baserik zehatzena: 2000 eta 2013 urteen artean, 23.000 baino gehiago izan dira, The Migrants Files artxiboaren arabera. Eta hala ere, inon erregistratuta ez dauden biktima asko eta asko kanpoan geratu direla onartu dute egileek. Gehienak itsasoan itota hil dira (Mediterraneoan bereziki), gosez eta egarriz basamortuan akitu direnak ere ugari dira, beste batzuk erail egin dituzte, edo hotzez hil dira, beren buruaz beste egin dute, mina-zelaiak zapaldu dituzte... Pasa den otsailan bertan, gogoan dugunez, gutxienez hamalau pertsona hil ziren, Maroko eta Ceuta arteko mugan igeri ari zirela; auzitan dago guardia zibilaren jarduna.

Europar Batasunaren migrazio politika dago guztia- ren oinarrian. Gotorleku izan nahi du Europak, eta horretarako mugak kanpora ateratzea du abiapuntu: nondik dator migrazioa? Bada, hara eramango ditugu mugak, batez ere Afrikarekiko eta Asiaren zati batekiko, hasiera-hasieratik oztopatzeko Europara etortzea. Ezin bada jatorrian saihestu, bidean jartzen dira trabak –aurrerago mintzatuko gara Frontex eta EuroSur agentziez–, baita helmugan ere –ezagunak dira Grezia eta Bulgariako hormak edo Ceuta eta Melillako hesiak, orain xafla ebakitzailerik eta guzti–, eta azken buruan, akordioak sinatzen dira jatorriko herrialdeekin, sartzea lortu dutenak berehala kanporatzeko.

Giza eskubideen aurkako politika? “Europak ezin du politika bat indarrean ipini eta politika horren ondorioak kontuan ez hartu. Erantzukizun zuzena du heriotza horietan, baina begiak ixten dituzte bai Bruselan bai estatu askotan –dio Agustin Unzurrunzaga migrazioan aditu eta SOS Arrazakeriako

kideak–. Lampedusan 387 lagun hil ziren eta Durao Barrosok bertaratu eta malko batzuk bota zituen, baina politika ez da aldatu. Edo okerrago: mugak are zorrotzago mantentzeko, Frontex agentziari orain EuroSur agenzia gehitu diote”.

Bilbon bizi den brasildarra da Raquel Salles de Campos, eta baietz uste du, giza eskubideen aurkako eraso delako europar politika, lege baztertzailerik bultzatzen dituen heinean. “Adibidez, lesbiana bati asiloa ukatu berri diote, sexu joera ez delako argudio gisa onartzen; haurdun zegoen emakume bati ere asilo eskaera atzera bota zioten, haurdun egoteagatik (zer eta gehien behar duenari!); prestazio sozialak ere, eskubide bat izan arren, alde batera uzten ditu batzuk... Eta gauza txikiak

ere badira, detaileak, betikoei aukerak eta eskubideak urratzen dizkien eguneroko biolentzia sinbolikoa”. *Transitua*, ordea, (berak ez du migrazio hitza erabiltzen) eskubidea izateaz gain gelditu ezin den prozesu bat dela argi du Salles de Camposek, mugak muga: “Betitik egin dugun zerbait da,

eta immigrazioa bezalako etiketak jartzen hasi ginen arren, fenomeno bera da: zenbat mugitu gara munduan zehar, deitu migrazio, deitu turismo? Zenbaten guraso, aitona- amona eta arbasoak jaio ziren beste lekuren batean? Behar oso anitzak asetzeko, munduan zehar mugitu nahi duen eta munduari aberastasun handia ematen dion jende asko dago, baina beti pentsatzen dugu hartu egin nahi dutela. Ez dugu arreta jartzen ematen duten horretan, egiten dituzten ekarpenetan”.

Raquel Salles de Campos brasildarra Bilbon bizi da egun (irudian, bere etxeko atarian): “Munduko lurralde jakin batzuk esplotatzen jarraitzen badugu, herritarrek horietatik irten nahiko dute”.

Gotorleku izan nahi du Europak. Nondik dator migrazioa? Bada, hara eramango ditugu mugak, eta ezin bada jatorrian saihestu, bidean jartzen dira trabak

ACAB

MET

Xros de la Church II.
el plato de la vida
PGE.

LIBERTAD

ACAB

LIBERTAD

LIBERTAD

LIBRI

Frontex agentzia sortzea, estatuek euren erantzukizuna saihesteko modua dela uste du hainbatek. Agentzia horrek hainbat salaketa ditu bere gain, aldamenetik barkuak pasa eta laguntza behar zutenei jaramonik ez egitea egotzita.

Bisen sistema baztertzaila eta txartel urdina

Europarrok ez dugu oztopo berezirik ez Europan barna ez munduan ibiltzeko –gatazkan dauden zenbait herrialdetara joateko ez bada–, aski ditugu nortasun agiria eta pasaporte. Ostera, dakigunez denek ez dute zorte bera: herrialde jakinetako biztanleei bisa eskatzen zaie Europan lur hartzeko. Bisen politika Bruselan erabakitzen da eta irizpide argiak ditu: kontinenteko estatu guztietan (hots, kontinenteko herritar guztiei) bisa eskatzen zaion munduko leku bakarra Afrika da. “Mundu osoko mapa hartzen badugu, Afrika osoa eta asiar gehienak (Txina, Vietnam...) dira bisa behar dutenak, eta esaterako Amerikan aldiz, Kanadatik Txileraino laster Ekueador eta Bolivian baino ez da beharrezkoa izango baldintza hori. Bazterketarako sistema bat da bisa, pobreenak kanpoan uzteko sistema”, azaldu du Unzurrunzagak.

Egonaldi bisa lortzeko (gehienez 90 egun igarotzeko), nahikoa diru eta ondasun izatea eskatzen da. Erresidentzia bisa eskuratzeko, lehenik erresidentzia baimena behar da eta erresidentzia baimena beti dago lan baimenari lotuta: bai sartzeko, baita ondoren geratzeko ere (legezko lan-kontratua mantentzea da gakoa). Errotze soziala (bertan urteak pasata egoera legezko bihurtzea) eta familia berrelkartzea (Europan lanean ari denaren senitartekoak batzeko sortua) ere migratu duenak kontuan hartu beharreko formulak dira. “Funtsa zera da: Europa-

ra etorri nahi baduzu, lanera etorri behar duzu”. Lehen, herrialdeek *Betetzen zailak diren jardunak* motako zerrendak argitaratzen zituzten hiru hilero, lan merkatuan bete barik geratu diren eta kanpokoren batek nahiko balu eskatu ahalko lituzkeen lanpostuekin. 2008tik, baina, Espainiako Estatuan bederen zeron dago zerrenda eta inor ez da bide horretatik sartzen.

Hori bai, urte horretan bertan, Europako zuzentarau baten bidez txartel urdina jarri zuten martxan: esku-lan kualifikatua (goimailako prestakuntza duena) erakartzeko, txartel horren bitartez erraztasunak ematen dizkiete estatuek atzeritar “onei” (erresidentzia eta lan baimenak lortzeko, Europan barna mugitzeko...).

Kontrola zorrotzeko, Frontex eta EuroSur

Kanpo-mugetan kontrola indartzeko, Frontex agentzia sortu zuen EBk 2004an. Itsasontzi, helikoptero, sentsore eta abarrez hornituta, migratzaileen bidaia eragozteko du eginkizun eta diru publiko finantzatzen da (2013an, 85 milioi euro inguruko aurrekontua izan zuen). Batekin gutxi ez eta bigarren agentzia bat martxan jartzea onartu du Batasunak: EuroSur, hegoaldeko estatuentzat (224 milioi euroko aurrekontua izango du sei urterako).

“Zerbitzua” azpikontratatzeko eta ondorioz estatuek eskuak garbitzeko eta erantzukizunak saihesteko modua dela uste du hainbatek. Itsasoan noraezean dauden pertsonak sorosteko aproposak direla saldu duen agintaririk

“Afrika osoa eta asiar gehienak (Txina, Vietnam...) dira etortzeko bisa behar dutenak. Pobreenak kanpoan uzteko sistema da bisa”

Agustin Unzurrunzaga, SOS Arrazakeria

«Sinetsi nuen immigrante nintzela, eta ezberdin izatea nire arazoa zela»

33 URTE ETA 6 URTEKO SEMEA ditu Raquel Salles de Camposek. Brasilia hirian jaio zen, AEBetara joan zen 17 urterekin, eta handik Italiara, unibertsitate ikasketak egitera. “Italian bizitako azken boladan, atzerritar izatetik immigrante sentitzera pasa nintzen, baztertua, kasik errudun, tratua ezberdina izaten hasi zelako. 8 hilabeteko semearekin ikaratuta atera nintzen Italiatik, etiketaz josia, sinetsarazten utzi nielako, sinetsi nuen, denek hori esaten zutelako eta legeak berak hori adierazten zuelako, immigrante nintzela, ezberdina, eta ezberdin izatea nire arazoa zela. Bilbora iritsi eta berdin, traba legal eta burokratiko pila batek egin zidaten ongiatorria (haurra eskolatzeko, diploma baliozkotzeko, osasun publikoa erabili ahal izateko...). Pentsa, senar italiarrak etorri beharra zeukan baieztatzerarekin ezkondata nengoela, esku-bide jakin batzuk aitortu ahal izateko! Ikusten duzu arauak ez dardela eginak integratzeko (eta hitz hori ere ez zait gehiegi gustatzen), sarrera blokeatzeko baizik. Atea irekitzen dizute, solidario direla saltzen dute, eta gero prozesu luze baten barruan sartzen zaituzte, ea

zenbat eroriko garen. Biktima zara modu bikoitzean: biktima zure jatorriko herrialdean, egoera konplexuetatik ihesi ateratzen den jende asko dagoelako, biolentzia handiko egoeretatik, eta hona etorri eta biolentzia pairatzen jarraitzen duzu, modu sotilagoan, baina biolentzia”.

Erakundeak zerbitzatzeko daude, erantzunak eta soluzioak eskaintzeko, eta horietako langileek borondate ona izatea, galdua dagoenari benetan laguntzea funtsezkoa deritzo. Erasoa beharrean tresnak eskaintzen dizkizutenean, dena aldatzen delako. Horren adibide diren kasu asko eta asko ezagutu ditu Munduko Emakumeak elkarteak, eta beretzat ere salbazioa izan da elkarteak. “Emakumei baliabideak, ikasketak, zerbitzuak... eskaintzeko tailerrak egiten ditugu eta udal eta ikastetxetara joaten gara, migrazioaz eta generoaz hitz egitera. Lan politiko eta feminista egiten dugu, aniztasunaren barruan eta aniztasun hori errespetatuz. Guretzat ez da arazoa ezberdin izatea”.

Errefuxiatuak Laguntzeko Espainiako Batzordeak Bilbon duen egoitzan lanean dihardu,

gerra errefuxiatuei, asilo politikoa eskatzen dutenei, arazoren bat duten edo lan bila datozen atzerritarrei... dokumentazio eta abarrek lagunduz. “Batez ere, entzun egiten ditugu, borondatea hor hasten da, nora joanik ez duen jende ugari baitago, eta gogorra da kalean seme-alabarekin lo egitera behartua dagoela esaten dizun emakumea entzutea, ez dituztelako aterpetxean onartu”. Datuen arabera, emakume eta gizonen migrazio fluxua antzekoa dela kontatu digu, baina bulegotik pasatzen diren %75 gizonetakoak direla, emakumeentzat migratzea are zailagoa delako, eta baldintza okerragoetan egin behar izaten dute: “Gizonak euren artean elkartu eta dokumentuak lortzen dituzte; emakumeak, sarri, umeekin datoz, pertsonen trafikoa ilegalean kateatuta, prostituzioari lotuta, baldintza negargarrietan etxeetan lan egitera...”.

Salles de Camposek sei urte daramatza Bilbon, eta migrazioak gorputzean (fisikoki nahiz emozionalki) uzten dizuten arrastoei buruzko proiektua garatzen ari da, beste hainbatekin batera. “Euskal Herriari utzi nahi diodan ekarpen txoa izango da, joan aurretik”.

bada, baina hori ez dela euren lana erantzun dute agentziotako beharginek eta, are okerrago, Frontexek hainbat salaketa ditu bere gain, aldamenetik barkuak pasa eta laguntza behar zuen jendeari jaramonik ez egitea leporatuta.

Mugan hartuz gero, Marokorekin adibidez tratua du Espainiak, eta Marokotik abiatu dena hara bueltatzen dute zuzenean. Baina erasoak eraso, muga gainditzea lortuz gero, zer? Identifikatu egiten dituzte lehenik, eta behin-behineko zentroan dauden bitartean espedienteak irekitzen zaie, kanporatzeko prozedura administratiboa martxan jarritz. Sarri, luzatu egiten da prozesu hau (enbaxaden arteko hartu-emanengatik, helegitea jartzeko aukera dagoelako...) eta Ceutan eta Melillan esaterako behin-behineko zentroan gehienez 45 egunez egon daitezkeenez, asko libre uzten dituzte. Hainbat tek penintsulara edo beste estatuen batera jarraituko dute bidaia, bizkar gaineko zama

ezin kendurik: egoera ez legezkoan eta kanporatze prozedura bat irekita dutela.

Diskurtso probokatzaileak eta arau gogoragoak

Lehenengo urratsa, krisiaren aitzakian mezu populista ustelekin iritzi publikoan xenofobia eta arrazakeria sustatzea izan ohi da —eta ez gara eskuin-muturraz bakarrik ari—: etorkinek lana eta diru-laguntzak kentzen dizkigutela, gure gizarte eta osasun zerbitzuak aprobetxatzerarekin datozela, gaizkileak direla, segurtasun faltaren eragile, ez dutela integratu nahi... Horiek guztiak eta gehiago behin eta berriz ezeztatu dituzte datuek —argia.com-eko Jendartean blogean, *Krisiak areagotutako topikoak desegiten* artikuluan jaso genduz—.

Bigarren urratsa, beldurra zabaltzea: Manuel Valls Frantziako lehen ministro izendatu berria Ekialdeko Europako ijitoak “eska-

MIGRAZIO POLITIKA

le eta gaizkile” direla baieztatzen eta Herve Barrié epailea ijituek “Frantzia arpilatu nahi” dutela esaten entzutea baino ez dago. Edo, Unzurrunzagak gogoratu digun moduan, *El País* egunkariak dio 30.000 afrikar daudela hesiaren alde batetik bestera jauzi noiz egingo zain, eta Espainiako Barne Ministerioak berriz, 90.000 direla. “Betikoa da, 2005ean ere, Giovanni Sartori soziologoak, Asturiasko Printzea saria jasotzearekin bat bota zuen hiru milioi afrikar zeudela saltatzeko gertu; non daude hiru milioi horiek?”. Errealitateak, beste behin, ezetz diosku, eta Hego Euskal Herrian adibidez, 2012an gehiago izan dira joan diren afrikarrak (6.650) etorri direnak baino (2.110). Adituek, bien bitartean, ozen hitz egin dute: joera demografikoa ikusiz bakarrik, gure ekonomiak kanpotik jendea etortzea behar du, etorkizunean biziraun nahi badu.

Eta hirugarren urratsa, ahulena zigortzea, immigranteen aurkako politika gogortzea: etorrera galarazteko kontrolak sendotuz (Euro-Sur); behin barruan, kanporatze prozedurak erraztuz (aipaturiko espedienteen sistema aldatu dezakete Espainian, Errumania eta Bulgariako erromaniak erbesteratzen tematu dira Frantzian...); bertan geratzeko atzerritarren legea gogortuz (gizartean zenbateraino dauden integratuta neurtzeko bideak ireki nahi ditu legeak, integrazio irizpide horiek baldintzatu dezaten bertan segitzeko baimena); eta euren egoera okertuz (Espainiako Gobernuak osasun txartelak gabe utzi ditu etorkinak). Langabeziari eta etsipenari aurre egiteko, errudunak behar dira. “Norbaite eraso behar da, eta nor erasoko duzu? Baliabide gutxien dituen, edo ez dituen, baliabide horietara iritsi ez dadin”, dio Salles de Camposek.

Zein da soluzioa?

Ez dirudi erraza munduan politika eredu-garriak aurkitzea. Gakoa abiapuntua aldatzea

European mugak kendu dira estatuen artean, eta ez da ezer pasa, gogoratu du Unzurrunzagak

dela uste du Unzurrunzagak: oztopoa jartzeak, “ezin du etorri” esateak, ez luke oinarria izan behar, migrazioa eta birmigrazioa erraztea baizik, eta estatuen batek kontrakoa eginez gero, zergatia justifikatu beharko luke. “Merkantziak eta kapitala alde batetik bestera mugitzen badira, pertsonak ere eskubidea behar lukete mugitzeko. Baina pertsonen migrazioa beti dago estatu hartzaileen menpe: zenbat, nondik, nola... etorri daitezkeen, besteak diren arren beharra dutenak”. Gainera, “jendeak, sistemak sistema, erabakitzen du nora joan eta zer egin (jendea ez da tuntuna, krisian dagoen herrialdean lana aurkitzen ez badu, beste batera egingo du bidea), eta ikusi da jendeari sartzeko eta bere herrialdera bueltatzeko erraztasunak ematen badizkiozu, gehienak ez direla geratzen. Aldiz, hesia jartzen baduzu, sartzeko hainbeste kostatu zaionez, bertan geratzeko da, bizimodu kaskarra eramanda ere”. European mugak kendu dira estatuen artean, eta ez da ezer pasa; “Europa eta Afrika oso ezberdinak direla eta ezinezkoa dela? Beharbada, baina Europako esperientzia hor da, eta nahiz eta espainiarrek jakin Frantziako soldatak askoz altuagoak direla (gutxieneko soldata 1.160 eurokoa da Frantziako Estatuan eta 645 eurokoa Espainiakoan), espainiarrak ez dira Frantziara joaten bizitzera, edo Britainia Handira”.

Zimendua, jendearen beharrei eta eskubideei erantzun dieten legeak izan beharko luketela gaineratu du Raquel Salles de Camposek. Norbanakook dugun erantzukizuna hartu du hizpide: “Askok borondatez kontra emigratzen badu, zer ari naiz ni egiten, nire mikromunduan, bestea etxetik ateratzera behartzen duena? Zer eta non ari naiz kontsumitzen? Non eta zein baldintzatan egindako kafe eta txokolatea? Nire mikrotik nola eragin dezaket makroan? Munduko lurralde jakin batzuk esplotatzen jarraitzen badugu (guk eta gure gobernuen erabakiek), herritarrek horietatik irten nahiko dute. Kultura eta etnia bati dena kentzen badiogu, desplazamendua ari gara bultzatzen... Baloreen krisia aspalditik dugu errotuta, baina besteei espaziorik ez uzteko adina kontsumitu al dugu dagoeneko? Balbula etengabe erregulatzea dagokigu (batzuei kentzea besteei emateko), oreka mantentzea eta elkarbanatzea zentzudunagoa baita, baina ez dugu ikusi nahi”.

Irudian, Europara bidean hildakoak gorritz. Herrialde ugaritako kazetari, elkarte, GKE, behatoki eta abarren datu bilketaren emaitza da The Migrants Files artxiboa.

